

RAADSBRIEF

ONDERWERP

Terugblik regioplan Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang 2020-2023

KENNISNEMEN VAN

Terugblik regioplan Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang 2020-2023

INLEIDING

De huidige termijn van het regioplan Beschermd wonen en maatschappelijke opvang 2020-2023 is verlopen. Via deze brief informeren wij u enerzijds over de resultaten van het regioplan en het vervolgproces en anderzijds over het besluit om het regioplan te verlengen met twee jaar tot en met december 2025.

KERNBOODSCHAP

De gemeenterand informeren over de actuele ontwikkelingen op het gebied van beschermd wonen en maatschappelijke opvang.

De samenwerking

Beschermd wonen en maatschappelijke opvang zijn centrumgemeentetaken die de gemeente Almelo op basis van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015) en bestuurlijke afspraken tussen het Rijk en de VNG uitvoert voor de regio, bestaande uit: Almelo, Hellendoorn, Rijssen-Holtten, Tubbergen, Twenterand en Wierden. Op regionaal en bovenregionaal niveau hebben we in de afgelopen jaren samenwerkingsafspraken uitgewerkt. Aan de hand van de uitgewerkte afspraken vindt meermalen per jaar regionale bestuurlijke en ambtelijke afstemming plaats. De afspraken zijn vastgelegd in verschillende documenten: de Centrumregeling en Dienstverleningsovereenkomst (2022 – 2026), de regiovisie Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang (2022 – 2026), het Convenant Samenwerken aan beschermd wonen, opvang en zorg Twente (vanaf 2022), en het nu aflopende regioplan (2020 – 2023).

Aantallen

Beschermd wonen en maatschappelijke opvang zijn tijdelijke vormen van zorg voor volwassenen die door psychische en/of (psycho)sociale problemen hulp nodig hebben bij het dagelijks leven en/of wonen. In 2023 hebben 243 personen een beroep gedaan op de voorziening beschermd wonen (peildatum 1 januari 2024). Voor maatschappelijke opvang gaat het om de volgende aantallen:

- In 2022 maakten 41 mensen gebruik van de 24 uursopvang, waarvan 50% man, 35% vrouw en 15% kind. 24 jongeren maakten gebruik van de jongerenvoorzieningen Kamer-Raad en Twentse Opvang Voorziening (TOV), waarvan 55% man en 45% vrouw. De gegevens over 2023 laten eenzelfde trend zien ten opzichte van 2022.
- In 2022 waren er 109 mensen (80% man, 20% vrouw) die gebruik maakten van de nachtopvang en 27 volwassen personen (70% man, 30% vrouw) en 5 kinderen die gebruik maakten van de crisisopvang. In 2023 is er sprake van een stijging van het aantal mensen in de nachtopvang. Er is een specifieke groep 'langslapers' van 15 tot 25 personen in beeld, die vaker van deze voorziening gebruik maakt gebruik van de jongerenvoorzieningen Kamer-Raad en Twentse Opvang Voorziening (TOV), waarvan 55% man en 45% vrouw. De gegevens over 2023 laten eenzelfde trend zien ten opzichte van 2022.

1. Terugblik beschermd wonen

1.1 Van beschermd wonen naar beschermd thuis

In lijn met de adviezen van de Commissie Dannenberg streven we ernaar om beschermd wonen zoveel mogelijk te normaliseren in de wijk en zelfs thuis te organiseren. We bedden beschermd wonen zo veel mogelijk lokaal in, waar mogelijk aangepast aan de thuissituatie van de inwoner. Dit betekent dat beschermd wonen bestaat uit toezicht en begeleiding bij het dagelijks functioneren en dat intramuraal verblijf slechts wordt toegekend als dit noodzakelijk is.

Het betekent ook dat we inzetten op de lichtste vorm van ondersteuning (maatwerk of algemene voorziening). Als tijdelijk tóch beschermd wonen nodig is dan dient er, indien mogelijk, gewerkt te worden aan afbouw naar lichtere vormen van lokale zorg. Hier hebben we de afgelopen jaren op ingezet en dit zetten we voort.

1.2 Uitstel woonplaatsbeginsel voor het beschermd wonen

Het Rijk is per 1-1-2022 een traject gestart om de verantwoordelijkheid voor beschermd wonen naar alle gemeenten afzonderlijk door te decentraliseren. De rijksbijdrage beschermd wonen wordt vermoedelijk vanaf 1 januari 2025 in een periode van 10 jaar herverdeeld over het land. Hiermee worden tevens de beschikbare financiële middelen door gedecentraliseerd naar alle gemeenten afzonderlijk. Met het woonplaatsbeginsel wordt geregeld dat alle gemeenten voortaan verantwoordelijk zijn voor beschermd wonen voor de eigen inwoners. Er ligt hiervoor momenteel een wetsvoorstel. De termijn voor invoering is het afgelopen jaar voor de tweede maal verlengd. In de Centrumgemeenteregeling is vastgelegd dat vanaf de start van de invoering van het nieuwe objectieve verdeelmodel beschermd wonen, het regionale budget gevormd wordt door het samenvoegen van de middelen beschermd wonen die de regiogemeenten van het Rijk ontvangen. De maatschappelijke opvang wordt mogelijk later door gedecentraliseerd; hierover is landelijk nog geen besluit genomen.

Terugblik maatschappelijke opvang

2.1 Van integrale ketenaanpak naar adviesgroep maatschappelijke opvang

Een belangrijke pijler uit het Regioplan is om vanuit een gezamenlijke ketenaanpak te werken. Op die manier is er de afgelopen jaren ingezet op het verminderen van de instroom, verhogen van de zelfredzaamheid en het realiseren van duurzame uitstroom. Door samen te werken zijn er verschillende resultaten geboekt:

- Voor iedereen die uitstroomt uit de maatschappelijke opvang is er geëxperimenteerd met een contactpersoon die deze persoon zo lang als nodig volgt.
- Iedere gemeente werkt met een versnelfonds, om mogelijke problemen versneld op te lossen.
- Professionals zijn getraind in mobility mentoring; een wetenschappelijke methode die oplossingen biedt voor personen die kampen met langdurige stress.
- Er is onderzocht hoe betere monitoring van de doelgroep kan plaatsvinden.
- Er is gestart met het experiment uitstroom Maatschappelijke Opvang Twente (zie 1.2).
- Als vervolg op de gezamenlijke ketenaanpak hebben de relevante zorgpartijen, de zes regiogemeenten en de woningbouwcorporaties in de regio Almelo op 21 juni 2022 een samenwerkingsovereenkomst ondertekend voor een adviesgroep. De adviesgroep geeft integraal advies over doelstellingen als het gaat over het voorkomen van dak- en thuisloosheid, het verkorten van de verblijfstijd in de maatschappelijke opvang en het bevorderen van duurzame uitstroom en huisvesting.

2.2 Experiment uitstroom Maatschappelijke Opvang Twente

Vanuit de integrale ketenaanpak is in november 2021 gestart met het Twentse experiment uitstroom maatschappelijke opvang, met als doel te zorgen voor één gezamenlijke uitstroomroute voor mensen

uit de maatschappelijke opvang richting één van de 14 Twentse gemeenten. Tijdens het experiment is met succes invulling gegeven aan coördinatie op de uitstroomroute. Het project leidt tot duurzame uitstroom, betere regionale spreiding en verbetert de samenwerking tussen de verschillende partijen. Daarom is het experiment structureel ingebed per 1-1-2024. De gemeenten en woningcorporaties werken hierin nauw samen. De woningcorporaties zetten gespecialiseerde intakers in en de centrumgemeenten Enschede en Almelo zorgen voor coördinatie op het uitstroomproces.

2.3 Omvorming maatschappelijke opvang

De gemeente Almelo, Humanitas onder Dak en Beter Wonen hebben met een intentieovereenkomst de ambitie gesteld om de maatschappelijke opvang duurzaam te transformeren naar maatschappelijk wonen. Deze omvorming omvat verschillende aspecten. Allereerst een fysieke omvorming van maatschappelijke opvang plekken naar zelfstandige woonunits. Hiermee geven we daklozen perspectief om zelfstandig te leven, met een eigen keuken en douche en passende op herstelgerichte ondersteuning. Daarnaast gebruiken we het proces om te leren met het toepassen van de principes uit het nationaal actieplan. Kenmerkend aan de omvorming is dat we meerdere typen voorzieningen met elkaar combineren in een gebouw, waardoor we flexibele, maatgerichte zorg kunnen bieden.

2.4 Nationaal Actieplan Dakloosheid

Het Nationaal Actieplan Dakloosheid vraagt ons om de focus te verleggen; van opvang, naar preventie en wonen met ondersteuning op maat. Op 5 december 2022 heeft de VNG namens alle Nederlandse gemeenten getekend voor een set aanspraken voor het gezamenlijk terugdringen van dakloosheid. In het nationaal actieplan en de bestuurlijke afspraken staan zes principes centraal. Door in de praktijk te experimenteren met deze principes (zie paragraaf omvorming maatschappelijke opvang), ontwikkelen we kennis voor een nieuwe regionale beleidsvisie die aansluit bij de ambities van het nationaal actieplan. Hiervoor nemen we de komende 2 jaar de tijd.

VERVOLG

Verlenging van het regioplan

Met de uitvoering van het regioplan zijn de afgelopen jaren resultaten geboekt. De gezamenlijke ketenaanpak heeft borging gekregen in een samenwerkingsovereenkomst en in de adviesgroep maatschappelijke opvang. In de samenwerking zullen alle partners elkaar op deze manier blijven vinden. Inhoudelijk wordt er vervolg gegeven aan projecten als het 'Experiment Uitstroom' en de 'Omvorming van de Maatschappelijke Opvang' waarbij de ambities uit het regioplan 2020-2023 verder worden gerealiseerd. Het college heeft daarom besloten om het huidige regioplan met twee jaar te verlengen.

Ontwikkeling nieuwe regionale beleidsvisie

Door in de praktijk aan te sluiten bij de ambities van het Nationaal Actieplan, ontwikkelen we kennis voor een nieuwe regionale beleidsvisie. Dit betekent dat de huidige 'Regiovisie Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang (2022-2026)' tijdig vervangen zal worden. Het streven is om de nieuwe regionale visie aan te bieden in het tweede kwartaal van 2025. Daarna worden de nieuwe afspraken, voortvloeiend uit de nieuwe beleidsvisie, vastgelegd in een nieuw regioplan.

Uitstel woonplaatsbeginsel voor het beschermd wonen

Het Rijk is in 2022 een traject gestart om de verantwoordelijkheid voor beschermd wonen naar alle gemeenten afzonderlijk door te decentraliseren. Onderdeel van dit traject is het woonplaatsbeginsel beschermd wonen. Dit woonplaatsbeginsel betekent dat elke gemeente verantwoordelijk wordt voor beschermd wonen voor haar eigen inwoners, ook wanneer die naar een andere gemeente verhuizen omdat daar de beste plek voor herstel is. Het wetsvoorstel woonplaatsbeginsel beschermd wonen, dat sinds begin dit jaar bij de Tweede Kamer ligt voor behandeling, is nog steeds controversieel verklaard. Daardoor kan het niet meer voor het zomerreces door de Tweede en Eerste Kamer behandeld worden. De nieuwe streefdatum voor invoering is nu 1 januari 2026. Daarmee wordt ook

het objectieve verdeelmodel voor de middelen die gemeenten ontvangen voor BW wordt nog niet ingevoerd, dat is namelijk onlosmakelijk verbonden met het woonplaatsbeginsel. De centrumgemeenten blijven de middelen in 2025 dus ontvangen op basis van het huidige historische verdeelmodel. In de Centrumgemeenteregeling is vastgelegd dat vanaf de start van de invoering van het nieuwe objectieve verdeelmodel, het regionale budget gevormd wordt door het samenvoegen van de middelen beschermd wonen die de regiogemeenten van het Rijk ontvangen.

BIJLAGEN

Geen

PORTEFEUILLE

Maatschappelijke opvang

COMMUNICATIE

Dit wordt bekend gemaakt via de openbare besluitenlijst.

Burgemeester en wethouders van Twenterand
de secretaris,

P.F.G. Rossen

de burgemeester,

mr. J.C.F. Broekhuizen